

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

**CHIȘINĂU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

Nr. 4-35/15-3644 10.11.23

Curtea Constituțională
Chișinău, str. A. Lăpușeanu 28, MD-2004

Curtea de Apel Chișinău vă expediază, pentru examinare conform competenței, sesizarea formulată de avocatul Vitalie Enachi, în interesele AO „Media Alternativă”, în cadrul examinării cauzei civile la acțiunea înaintată de Asociația Obștească „Media Alternativă” către Consiliul Audiovizualului privind anularea pct. 32 al deciziei nr. 353 din 03 noiembrie 2023 ”Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023).

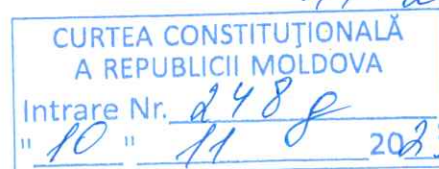
Anexe:

1. Copia încheierii Curții de Apel Chișinău din 09.11.2023 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (5 file);
2. Sesizarea (10 file).

**Judecătorul
Curții de Apel Chișinău**

Ina Dutca

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.2. Persoană juridică

1. Denumire și sediu: A.O. „Media Alternativă”, titulara postului TV8, str. Calea Orheiului 28/1, et.2, MD-2059, Chișinău, Republica Moldova;
2. Numărul și data înregistrării: IDNO: 1017620001716, 13 martie 2017;
3. Numele administratorului: Svetlana Buza
4. Telefon și e-mail:
5. Reprezentant: Enachi Vitalie, avocat
6. Adresa reprezentantului:
7. Telefonul și e-mail-ul reprezentantului:

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

Asociația Obștească „Media Alternativă”, fondată la data de 13 martie 2017, este deținătoarea de licență pentru postul de televiziune „TV8”, fiind furnizor de servicii media audiovizuale.

Prin Decizia nr. 335 din 20 octombrie 2023, Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a solicitat inițierea controlului cu privire la respectarea prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în cadrul principalului program de știri în orele de maximă audiență de seară și/sau emisiuni de informare electorală, precum și ale art. 89 și 90 din Codul electoral, de către serviciile media audiovizuale de televiziune incluse în lista „must carry” și de către furnizorii de servicii media de televiziune naționale generaliste sau de știri, care au declarat că vor reflecta alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, începând cu 23 octombrie 2023.

Astfel, pe perioada 23 octombrie 2023 - 29 octombrie 2023, Consiliul Audiovizualului a efectuat, de rând cu alți furnizori, și controlul serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”.

La 01 noiembrie 2023, Consiliul Audiovizualului a remis spre informare furnizorului de servicii media raportul de control, ca urmare a Deciziei nr. 335 din 20 octombrie 2023, care a fost examinat în cadrul ședinței publice a Consiliul Audiovizualului din 03 noiembrie 2023, ora. 10:00.

La 02 noiembrie 2023, furnizorul de servicii media Asociația Obștească „Media Alternativă”, a expediat în adresa Consiliul Audiovizualului, punctul său de vedere, pe marginea raportului de control.

Prin decizia nr. 353 din 03 noiembrie 2023, Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023) Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova, a sancționat Asociația Obștească „Media Alternativă”, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”, cu amendă în mărime de 10.000 de lei, pentru nerespectarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, în conformitate cu art. 84 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.

Consiliul Audiovizualului în partea motivată a deciziei nr. 353, la capitolul Respectarea legislației electorale, a invocat: În urma controlului s-a atestat că serviciul media audiovizual „TV 8” a difuzat la data de 25 octombrie 2023 (Ora difuzării 20:47:54; Durata programului 30 min. 59 sec.), programul „Cutia Neagră” în *Reluare*, în cadrul căruia au fost vizat Igor Dodon, care conform datelor Comisiei Electorale Centrale, din 26.09.2023 este candidat la funcția de consilier municipal din partea PSRM la alegerile locale generale din 05.10.2023, cu următorul comentariu: *„Pe 15 decembrie 2020, cu câteva zile de a ceda funcția de Președinte al RM, Igor Dodon a semnat un decret prin care ia oferit cetățenia lui Constantin Țerazov. Fost vice director al unei bănci implicate în cea mai mare fraudă bancară din istoria Federației Ruse, banca „Открытие”, cetățenia Moldovei a primit-o și soția bancherului și doi copii minori ai cuplului”*.

Astfel, ca urmare a examinării tuturor circumstanțelor, este de menționat că, în perioada electorală, potrivit prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral: *„În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în*

declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele cu caracter electoral se consideră: programele de știri și actualități, emisiuni de informare electorală, emisiuni de promovare electorală, dezbateri electorale, programe de publicitate electorală."

Potrivit declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023, depusă de serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” și aprobată de CA prin Decizia nr. 269 din 08.09.2023, la pct. 3 serviciul media s-a angajat să difuzeze în această perioadă trei tipuri de programe audiovizuale cu caracter electoral: „a) De luni până vineri, grila de emisie a postului TV8 va include minim 5 programe de știri și actualități în primă difuzare. b) Dezbateri electorale, vor fi organizate cu respectarea legislației electorale și cea audiovizuală; c) Programe de publicitate electorală, vor fi difuzate în corespundere cu normele legale."

Astfel, programul audiovizual „Cutia Neagră” nu se regăsește în lista programelor cu caracter electoral clasificate de Codul electoral.

Prin urmare, concurenții electorali nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale, decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarația privind politica editorială a furnizorului de servicii media AO „Media Alternativă” .

Astfel, sunt relevante prevederile art. 90 alin. (2) din Codul electoral.

În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (6) lit. e) din Codul Serviciilor Media Audiovizuale: „Se sancționează cu amendă de la 10 000 de lei la 15 000 de lei furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media care au comis următoarele încălcări: e) nerespectarea prevederilor art. 89 alin. (4) și (5) și ale art. 90 alin. (2), (6)–(9) și (12) din Codul electoral."

Deci, decizia a fost întemeiată, în partea ce vizează aplicarea sancțiunii furnizorului, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral, și anume: „În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora **nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media**,,

Decizia nr. 353 din 03 noiembrie 2023, Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023) Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova, a fost contestată, prin depunerea cererii de chemare în judecată privind anularea actului administrativ individual defavorabil, în procedura contenciosului administrativ, litigiu electoral, cauza pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

Astfel, în procedura Colegiul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, se află cauza nr. 3a-195/23, „Acțiuni privind controlul legalității actelor administrative ale administrației publice centrale de specialitate”.

Totodată, menționăm că, prin încheierea din 31 octombrie 2023, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎCS Reforma ART SRL către Consiliul Audiovizualului, privind anularea actului administrativ individual defavorabil, a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei - pot avea intervenții directe sau indirecte și nu

pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media, din art. 90 alin. 2 Cod electoral, aplicabil și în prezenta cauză, sesizare pendinte la Curtea constituțională.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizarea are, în calitate de obiect, examinarea constituționalității sintagmei - (...) **nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media.** (...) din art. 90 alin. 2 Cod electoral.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Norma legală a cărei constituționalitate se solicită să fie verificată, contravine expres libertății de exprimare a presei și dreptului publicului la informare, în special:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă, Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional,”

Articolul 34

Dreptul la informație

„L1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor care revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Astfel, Constituția Republicii Moldova expres protejează libertatea de exprimare a presei și a publicului la informare, stabilit inclusiv inadmisibilitatea și imposibilitatea autorităților de a îngădi în vreun fel sau în vreo perioadă de timp, a dreptului la libera informare, pe când art.90 alin.(2) din Codul electoral, în partea sa relevantă, limitează aceste posibilități, excluzând în perioada electorală, dreptul presei de a informa publicul larg în privința persoanelor care au obținut statut de concurenți electorali (persoane fizice, partide politice, reprezentanții lor, exponenții grupurilor de inițiativă, etc.) și limitându-se doar la un număr limitat de emisiuni, esența cărora se reduce doar la elogiarea acestor potențiali subiecți de știri.

De rând cu aceste reglementări constituționale Curtea urmează să țină cont și de prevederile art.10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04.11.1950, care are prioritate asupra legislației naționale și care stabilește:

Art. 10 Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă anumitor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și pentru prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești,

Astfel, cele două libertăți, ce constau în exprimarea liberă și dreptul la informare, sunt instituții reglementate prin Constituție și ingerința asupra acestora poate fi exercitată prin legi organice și ordinare doar cu condiția ca aceasta să nu contravină garanțiilor libere de exercitate a libertăților date.

În concluzie, Curtea urmează să se pronunțe dacă este constituțională limitarea libertății de exprimare și dacă această limitare se circumscrie acelor posibile limitări stabilite prin reglementări speciale: **"necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești."**

Ori, considerăm că această limitare, dar mai ales sancțiunea stabilită de către Consiliul Audiovizualului contravine expres prevederilor art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului ce consfințește- Libertatea de exprimare, și **deși ingerința este prevăzută de lege (norma art. 90 alin. (2) Codul Electoral), aceasta nu urmărește un scop legitim (cum ar fi de ex: securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța sau securitatea publică, apărarea sau protecția ordinii, bunăstarea economică a țării, prevenirea faptelor ilegale sau a criminalității, divulgarea informațiilor confidențiale, protecția sănătății sau a moralei publice etc.), precum și nu este necesară într-o societate democratică.**

E. Argumentarea pretenției încălcării a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

După cum am relatat mai sus, considerăm că aplicarea normelor legale prevăzute la art. 90 alin. 2 Cod electorat, generează, indubitabil, ingerințe grave a mai multor drepturi prevăzute de Constituția Republicii Moldova și Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Ori, Onorată Curte, subliniem că nici o prevedere, a nici unui act normativ, nu poate fi adoptată prin desconsiderarea valorilor consacrate prin normele constituționale. Astfel, în contextul celor exprimate *supra* subliniem că prin norma respectivă se încalcă art. 32 **„Libertatea opiniei și a exprimării”**, art. 34 **„Dreptul la informație”** și, în cele din urmă, dar nu în ultimul rând, art. 54 al Constituției **„Restrangerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți”**, în coraport cu art. 10 CEDO prin instituirea unei limitări abuzive și contrare practicii CtEDO la libertatea de exprimare.

Susținem o asemenea poziție din multiple considerente pe care urmează să le abordăm nemijlocit în prezenta sesizare.

În fapt, la data de 08 decembrie 2022 a fost adoptat Codul electoral Nr. 325, publicat la 23.12.2022 în Monitorul Oficial Nr. 426-427 art. 770, fiind expus într-o nouă redacție art.90 alin.(2):

(2) În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programe audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele:

- a) programele de știri și actualități — rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alte aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum;
- b) emisiunile de informare electorală — emisiunile, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media, în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și în care pot fi discutate diverse probleme de interes public;
- c) emisiunile de promovare electorală — emisiuni care se difuzează în limita timpilor de antenă acordați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile prezentului cod;
- d) dezbaterile electorale — emisiunile în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media;
- e) programele de publicitate electorală — programele destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale,

În asemenea mod, legislatorul a făcut o ingerință în conținutul serviciilor de programe ale serviciilor media audiovizuale, când a interzis comunicarea informațiilor despre concurenții electorali în alte emisiuni decât un număr limitat: programele de știri și actualități (rubricile electorale speciale); emisiunile de informare electorală, emisiunile de promovare electorală; dezbaterile electorale; programele de publicitate electorală.

Astfel, în **perioada electorală**, libertatea de exprimarea a presei audiovizuale se limitează simțitor și considerabil când nu pot fi realizate și difuzate subiecte ce îi au ca și protagoniști pe actuali concurenți electorali, indiferent de faptul că expunerile despre aceștia se referă la activitatea anterioară a lor, investigațiile jurnalistice despre el, potențialele cauze penale, civile, contravenționale în privința persoanelor date, funcțiile de demnitate publică deținute de aceștia, inclusiv și prin expunere în emisiuni de investigație jurnalistică, la caz "Cutia Neagră", unde se vorbește despre acțiunile ex. Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, făcându-se **o distincție clară a funcției lui de statutul său în perioada electorală**.

Or, numărul limitat de emisiuni în cadrul cărora pot fi expuse numele concurenților electorali duc la imposibilitatea presei audiovizuale de a face dezvăluiri despre aceștia, fiind **limitat totul doar la activitatea electorală a lor și la publicitatea electorală**.

În acest sens susținem că aceste limitări afectează buna și normala activitate a presei, reducând posibilitatea acestei "puteri în stat" de a comunica publicului larg informații de interes public ce se referă la funcționarii - concurenții electorali, inclusiv dacă aceste informații au fost comise din altă calitate a acestora.

Interzicerea difuzării informațiilor despre concurenții electorali în emisiuni care nu sunt strict dedicate campaniei electorale trebuie să fie considerată drept o limitare a libertății de

exprimare și a dreptului la informare, și, implicit, o încălcare a principiilor democratice. Această restricție ar putea afecta pluralismul informațional și posibilitatea cetățenilor de a accesa informații relevante pentru a-și forma o opinie informată.

Într-o societate democratică, diversitatea de opinii și accesul la informație variată sunt esențiale pentru procesul democratic. Interzicerea absolute a difuzării informațiilor despre concurenții electorali în emisiuni obișnuite poate crea un dezechilibru în accesul la informații, limitând dreptul cetățenilor de a cunoaște din diferite aspecte și contexte despre activitatea persoanelor care la moment sunt concurenți electorali,

De asemenea, această interdicție ar putea afecta dreptul jurnaliștilor de a-și exercita liber meseria și de a informa publicul. Limitarea lor în a acoperi subiectele politice în afara contextului electoral ar putea fi percepută ca o imixtiune în libertatea presei și o restricție asupra pluralismului mediatic.

În concluzie, susținem poziția că impunerea unor limite stricte privind difuzarea informațiilor despre concurenții electorali în afara emisiunilor electorale poate fi considerată ca o încălcare a principiilor democratice și a drepturilor fundamentale ale cetățenilor la informație și libertate de exprimare. **Este esențial să se găsească un echilibru între reglementările necesare pentru buna desfășurare a campaniilor electorale și protejarea principiilor democratice fundamentale.**

În acest sen, înțelegem că libertatea de exprimare nu este un drept absolut, existând condiții și limite până la care poate fi exercitată, ceea ce și permite menținerea echilibrului între drepturile individului și interesele generale ale societății democratice în ansamblul lor, atunci când acestea pot intra în conflict.

Deci, art. 32 alin. (3) din Constituție prevede expres că în exercitarea libertății de exprimare sunt interzise și pedepsite prin lege o serie de acțiuni și manifestări, însă, orice restricție impusă dreptului la libertatea de exprimare trebuie să întrunească un test strict, compus din trei părți. Acest test, care a fost confirmat atât de Comitetul pentru Drepturile Omului (Laptsevich v. Belarus, 2000), cât și de CtEDO (Goodwin v. Regatul Unit, 1996,), cere ca orice restricție: (1) să fie prevăzută de lege; (2) să fie impusă pentru a proteja interesul legitim (incluzând protecția reputației altora); (3) să fie necesară pentru a atinge interesul legitim. În particular, pentru ca o restricție să fie considerată necesară, aceasta trebuie să **limiteze cât mai puțin posibil libertatea de exprimare**, să fie planificată atent, astfel încât să atingă obiectivul scontat, și aceasta să nu fie arbitrară, injustă sau bazată pe considerații iraționale.

La caz, ingerința libertății de exprimare a presei, impusă de art. art. 90 alin. (2) Cod electoral, nu este pentru a proteja securitatea națională, nu este pentru protejarea ordinii publice și a moralității, și nici prin necesitatea de a proteja drepturile individuale, astfel că se încalcă echilibrul dintre aceste limitări și drepturile fundamentale ale cetățenilor la informare și libera exprimare.

În continuare menționăm că prezenta cerere corespunde criteriilor de admisibilitate stabilite prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, cum urmează:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de una din părți sau de reprezentantul acesteia;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

F. Lista documentelor relevante: - nu este cazul

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare că informațiile în prezentul formular sunt exacte.

Vitalie Enachi, Avocat

Reprezentant A.O. Media Alternativa

09 noiembrie 2023

Dos.nr. 3-195/23
2-23157862-02-3-06112023

ÎN C H E I E R E

09 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători
Grefier

Veronica Negru
Ecaterina Palanicuc și Ina Dutca
Ana Roșu

examinând, în ședință publică, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de reclamanta Asociația Obștească "Media Alternativă", în cadrul examinării cauzei civile în ordine de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Asociația Obștească "Media Alternativă" împotriva Consiliului Audiovizualului din R.Moldova privind anularea pct.32 din Decizia Consiliului Audiovizualului din R.Moldova nr.353 din 03 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023)

c o n s t a t ă :

1. La data de 06 noiembrie 2023, Asociația Obștească "Media Alternativă" s-a adresat la Curtea de Apel Chișinău cu acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Audiovizualului din R.Moldova privind anularea pct.29-32 din Decizia Consiliului Audiovizualului din R.Moldova nr.353 din 03 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023).
2. Fiind notificat despre acțiunea în contencios administrativ, promovată de Asociația Obștească "Media Alternativă", pârâtul Consiliul Audiovizualului al R.Moldova, prin referința depusă la data de 07 noiembrie 2023 a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.
3. În ședința de judecată din data de 09 noiembrie 2023, reprezentantul reclamantei Asociația Obștească "Media Alternativă" a concretizat cerințele, solicitând anularea pct. 32 din Decizia Consiliului Audiovizualului din RM nr.353 din 03 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023).
4. În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul reclamantei Asociația Obștească "Media Alternativă", Vitalie Enachi a înaintat demers, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a unei sintagme din art.90 alin.(2) Cod electoral, invocând că, acesta contravine art.32 din Constituția R.Moldova și art.10 CEDO, prin instituirea unei limitări abuzive și contrare practicii CtEDO la libera exprimare.
5. Reprezentantul pârâtului Consiliul Audiovizualului, Grigore Chițanu nu a obiectat asupra demersului formulat de reprezentantul reclamantei.

6. Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, reieșind din următoarele motive.
7. Colegiul notează că, art. 135 din Constituția Republicii Moldova statuează că, Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; b) interpretează Constituția; c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției; d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane; e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova; f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile; g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție; h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid. Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.
8. În conformitate cu art.4 din Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.
9. În acord cu reglementările legale prevăzute la art.20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.
10. Art.53 din Constituția Republicii Moldova, indică că, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei. Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.
11. Totodată, în temeiul art.54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alin. (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

12. Instanța precizează că, în concordanță cu art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169-171.
13. În același context, Colegiul menționează că, potrivit art.12¹ alin.(1) CPC, dacă în procesul judecării cauzei se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.
14. Din conținutul normei legale citate, Colegiul conchide că, procedura ridicării excepției de neconstituționalitate permite judecătorului să soluționeze situațiile, când în procesul judecării unei cauze, părțile sau judecătorul însuși se confruntă cu o incertitudine a normelor ce urmează a fi aplicate sub aspectul corespunderii cu Constituția.
15. Corespunzător, excepția de neconstituționalitate, reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței unor dispoziții legale, aplicabile sau deja aplicate în cauza dedusă judecării, cu dispozițiile Constituției.
16. Prin prisma celor reliefate supra, se impune de a remarca că, potrivit § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
17. Totodată, în § 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.
18. În ordinea de idei descrisă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) CPC și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09.02.2016.
19. Colegiul notează că, conform normelor de drept enunțate, sesizarea Curții Constituționale este admisibilă numai în cazul în care actul normativ este aplicat sau urmează a fi aplicat, în cauza concretă pe care o examinează.
20. Colegiul învederează că, la caz, obiectul excepției de neconstituționalitate, îl constituie reglementările statuate la *art.90 alin.(2) Cod electoral*, în partea sitagmei: "*... nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media*".
21. Colegiul punctează că, conform art.6 alin.(1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială,

instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

22. Prin prisma art.13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.
23. Completul judiciar atestă că, obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția fiind ridicată de către Asociația Obștească "Media Alternativă", care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sânt aplicabile cauzei.
24. Drept consecință, Colegiul remarcă că, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de Asociația Obștească "Media Alternativă", constituie o prerogativă a părții din proces.
25. Astfel, examinând solicitarea reclamantei Asociația Obștească "Media Alternativă" cu privire la sesizarea Curții Constituționale, în vederea controlului constituționalității prevederilor art.90 alin. (2) Cod electoral, Colegiul consideră cererea întemeiată și pasibilă admiterii. Or, prevederile legale a căror control constituțional se solicită, sânt pertinente soluționării litigiului dedus judecății, iar normele vizate sub aspectul excepției formulate nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.
26. În urma celor relatate, Colegiul civil, comercial și contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de Asociația Obștească "Media Alternativă" privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.90 alin. (2) Cod electoral.
27. Totodată, ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a amâna examinarea cauzei, rezultând din dispozițiile art.12¹ alin.(3) CPC, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.
28. În conformitate cu art.195, 230 Cod administrativ, art.12¹ CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d i s p u n e:

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de Asociația Obștească "Media Alternativă", în cadrul examinării cauzei civile la acțiunea înaintată de Asociația Obștească "Media Alternativă" împotriva Consiliului Audiovizualului din RM privind anularea pct. 32 din Decizia Consiliului Audiovizualului din RM nr. 353 din 03 noiembrie 2023 "Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023).

Se transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova cererea depusă de Asociația Obștească "Media Alternativă" privind controlul constituționalității prevederilor *art.90 alin. (2) Cod electoral*, în partea sitagmei: "... nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale

decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media”.

Se amână examinarea cauzei civile în contencios administrativ, înaintate de Asociația Obștească ”Media Alternativă” împotriva Consiliului Audiovizualului din RM privind anularea pct. 32 din Decizia Consiliului Audiovizualului din RM nr. 353 din 03 noiembrie 2023 ”Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 23-29 octombrie 2023), până la pronunțarea Curții Constituționale a Republicii Moldova asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătorii

Veronica Negru

Ecaterina Palanciuc

Ina Dutca